

Tractatus De// Beneficiis// Amplissimus,// Et Doctissimus

Garcia, Nicolaus

Coloniae Allobrogvm, 1618

§. 4. De dispensatione super pluralitate beneficiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98550](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98550)

Concilio Tridentino permittuntur, seu dummodo plura non sint, ut aliquando dicitur, quod idem est, iuxta stylium curiae, libere, & licite valeant, an vigore talis dispensationis possit quis retinere plura beneficia, alias non incompatibilia, etiam si vnum sit sufficiens ad sustentationem.

334 Et videtur t quod non, propter illa verba, *Dummodo plura simul non sint*, quam quae à Concilio Tridentino permittuntur: quae restringunt dispensationem, & sic quoad illa retinenda non videtur dispensatus.

335 Nihilominus tamen t contrarium videtur dicendum, stante quod Concilium in hoc non liget, utpote non receptum, sed adhuc possit procedere opinio Innocentij: nam illa verba, *dummodo plura non sint*, &c. non restringunt, & modificant dispensationem, sed exprimunt id quod inest de iure Concilij, quod receptum praesumitur, & ponuntur ad denotandum, quod Papa ibi per illa verba, *Quaecumque, & qualiacumque beneficia*, &c. non intendit dispensare super retentione incompatibilium, & sic non sonant in conditionem, seu modificationem, sed in monitionem, & instructionem, ad l. 3. ff. de legat. 1. & tradita per Innocentium, Abbatem, & alios, in cap. fin. de presumpt. vbi Felin. num. 29. Navar. in c. si quando, de rescript. except. 9. numero 9. & in Manuali cap. 27. num. 37. Couarr. in cap. alma mater l. part. 9. ad finem, & Thomas Sanchez de matrim. lib. 3. disputat. 33. num. 3. & dicta supra numero 21. & sic illegitimus taliter dispensatus, retinendo plura incompatibilia, non faceret contra ius eum inhabilitans, & prohibens tenere beneficia, sed contra ius prohibens tenere beneficia incompatibilia, ut alias in simili dictum est supra, numero 18.

§. 4.

De dispensatione super pluralitate beneficiorum.

SUMMARIA.

An Episcopus seu legatus possit dispensare super pluralitate beneficiorum incompatibilium, n. 336. In dignitatibus, personatibus, seu officiis, & curatiis, indistincte dispensare non potest, sed solus Papa dispensat, n. 337. Etiam si dispensatio fieret principaliter, propter necessitatem, seu utilitatem Ecclesiae, contra Hostien. & alios n. 338.

Quod Episcopi possunt dispensare contra ius canonicum, etiam Concilij, ex magna causa necessitatis, seu utilitatis, procedit, quando superior consuli non potest: & in proposito non videtur posse considerari periculum in dilatione ad consulendum superiorem, numer. 339. & 340.

Inferitur ad illam questionem, an Episcopus possit dispensare in impedimentis matrimonium dirimentibus, quando impedimentum est occultum, & ad Papam non potest haberi recursus propter paupertatem, vel alia impedimenta, & in separatione esset magnum scandalum, num. 341. Et communiter tenetur pars affirmativa, ex dicta doctrina, quod Episcopi possunt dispensare contra ius etiam Concilij, ex causa necessitatis, quae hic concurrat, numero 342. Contrariam sententiam tenent Sor. Corduba, & alij relati, numero 343. Quae probatur, quia Episco-

pus non potest dispensare in lege Papae, vel Concilij qualis est ista, nisi ei specialiter concedatur, quod tamen nullibi ei conceditur in hoc casu, num. 344. Et idem est in Legato, seu Nuncio, nisi ubi habeat specialem facultatem, num. 345. Et procedit ista sententia, non solum quando mala fide contractum est matrimonium, sed etiam quando bona fide, & c. num. 346.

Rationi prima sententiae respondetur, quod illa doctrina intelligitur ex magna causa necessitatis, non particularis, seu privatae, sed publicae, & communis, seu Ecclesiae sicut ex causa utilitatis publicae, & non privatae, a numero 347. & alias possit aliquando Episcopus dispensare in praedictis impedimentis, etiam ante contractum matrimonium, licet impedimentum esset publicum, & tamen id non conceditur, num. 349. & 350.

Non obstat alia ratio prima sententiae, quod tunc propter episcopiam videatur Papa dare facultatem dispensandi Episcopis, aut eam sibi non reservare: quia quod Episcopus non possit dispensare in lege Papae, vel Concilij, provenit ex natura rei, quia est inferior, qui non habet potestatem in superiorem, nec in eius legem, & non ex eo, quod Papa sibi reservet potestatem dispensandi, & eam tollat Episcopi, & episcopica est moderatio legis, non vero dat potestatem, aut iurisdictionem alias non habenti, quamvis possit moderari legem Papa sibi reservans id, quod alias poterat Episcopus, ut in voto, n. 351. & 352. quod confirmatur exemplis adductis, n. 353.

Ad replicam, ius naturale, quod inferior dispensare nequeat in lege superioris, interpretari ex episcopica, ut non intelligatur in casu magna necessitatis, respondetur procedere, quando necessitas est publica, non privata, n. 354.

Nec in impedimento affinitatis superveniente matrimonio potest Episcopus dispensare ad petendum debitum, nisi forte ex consuetudine, n. 355.

Quando prima sententia admittenda esset, quae tamen absolute placet, esset accipienda, quando bona fide contractum esset matrimonium ex parte viri, & ex decreto Conc. sess. 24. de refor. mat. c. 5. contra Th. Sanchez, & alios, a n. 356.

Non admittit Author sententiam Gabr. Vazquez docētis, posse nos operari contra nostram opinionem, & sequi opinionem contrariam, quam viri docti sequuntur, & communiter existimatur non continere errorem, sed adhuc probabilitatem habere, quamvis ex propriis, & extrinsecis principiis, & rationibus non probetur, & c. num. 360. nam quamvis possit sequi opinio probabilis relicta probabiliori, numero 359. quod etiam procedit in indice, qui potest indicare secundum opinionem probabilem, relicta probabiliori, non ex parte facti, sed iuris, num. 363. tamen ea opinio probabilis est, quam asserunt viri sapientes, & confirmant optima argumenta, quae sequi nihil improbabile est: & sic, debet esse conformis, non solum existimationi sapientum, sed etiam recte rationi, nu. 363. Et ut possit quis sequi opinionem probabilem, debet eam indicare veram probabiliter, etsi non veriore, nec id repugnat etiam ex propriis principiis, & rationibus, nu. 364. & seq. Et sententia Gabr. Vazquez solum videtur vera in subdito obediens superiori, & c. numero 366.

Nuncio Hispaniae solet dari facultas dispensandi super quocumque impedimento publicae honestatis ex sponsalibus, & c. ut in clausula posita n. 367. Et Commissario Cruciatæ conceditur facultas, in foro conscientiae dispen-

dispensandi cum his, qui primo & secundo affinitatis ex fornicatione contrahit gradibus coniuncti matrimonium contraxerunt, nec non in superueniente si nili affinitatis impedit, &c. vi in clausula posita, nu. 368.

Circa alia beneficia Episcopus, seu Legatus potest dispensare, ut quis habeat plura beneficia, etiam residentiam requirentia, quae non sunt curata, aut dignitates, personatus, vel officia, vel duo uniformia sub eodem titulo, vel duo praebende diversarum Ecclesiarum, quarum qualibet per se sufficiat, secundum Abbatem, & alios, ita explicantes cap. sanctorum, 70. distinct. numero 369.

Sed in requirentibus residentiam verius est, non nisi Papam posse dispensare, ex dicto cap. sanctorum, nu. 370. Et hodie certum est, ex Concilio Tridentino, contra quod Episcopus seu legatus dispensare non potest, nu. 371.

Ex quo etiam non potest dispensare, ut quis habeat duo simplicitate sufficientia, n. 372. & n. 373, adducitur declaratio S. Congregationis.

An hodie stante Concilio possit Episcopus, Nuncius, seu Legatus, dispensare ad duo beneficia difformia sub eodem titulo, sicut antea poterat, ex communi, a nu. 374. Resolvitur posse: nam ista facultas non apparet sublata per Concilium, non obstante cap. 4. c. 1. & clare censuit S. Congregatio in declaratione posita numero 377.

An obtinens plura beneficia ex dispensatione Papae, sine causa tamen rationabili, sit tutus in foro conscientiae, remissive, n. 378.

Regulae de triennali non suffragatur contra decreta Concilii, d. c. 4. c. 1. & ca. 17. c. 1. ex Sacra Congregatione, nu. 379. de quo remissive nu. 380. Et numero 381. adducitur alia declaratio Sacrae Congregationis.

Pro complemento huius materiae videndum est, an Episcopus, seu legatus possit dispensare super pluralitate beneficiorum incompatibilium.

In quo t. breuiter dico, quod in dignitatibus, personatibus, seu officiis, & curatis distincte dispensare non potest, sed solus Papa dispensat, ut tenet gloss. in c. duum 2. de elect. & in d. cap. de multa, de praebend. ut ibi gloss. verb. per sedem, & in cap. 1. de consuetudin. in 6. verb. absque dispensatione, & in cap. ordinarij, de officio ordinarij in 6. verb. sui beneficij, & in cap. non potest, de praeb. eodem lib. verb. Apostolice sedis, & gloss. Gulielm. in extranagant. execrabilis, de praebend. inter communes, verb. quae alias, Domin. in dict. cap. 1. numero 13. & Francus ibi numero 7. & in cap. super eo, de praebend. eodem libro numero 4. Felin. in cap. an si clerici, §. de adulter. de indic. num. 5. Millis in repert. vers. dispensare non potest legatus de latere super pluralitate, Rota decis. 4. de offic. legati in nouis, alias 286. Mandos. de signatur. gr. atq. tit. de disp. ad plura, vers. aut loquimur, Granu. ad Simonet. de reformat. quest. 50. nu. 22. P. Ledesma in summa 2. part. tract. 7. cap. 1. 9. & 12. c. 1. & Doct. communiter, ut testatur Abb. in repert. d. cap. exirpanda, §. qui vero numero. 38. & faciunt quae tradit Staphil. tit. de qualitate & statu bene. §. 1. quod sit, nu. 5. & 6. & ut dicit Hostiens. in d. cap. de multa, & refert Abb. nu. 19. & in d. repert. §. qui vero, nu. 38. & ibi Rebus. opinionem hanc seruat curia Romana, & eius stylus, & sequitur Villad. de legat. quest. 14. par. 2. 81. dicens, quod ita stylus curiae recipit, & Quintin. in capite de multa, numero 111. dicens, quod

2. Tom.

pars Dd. melior hoc tenet, forique Romani seruat vltus, &c.

Quamuis t. ipse Hostiens. ibi, & Abbas locis citatis, Selua 4. par. quest. 7. nu. 29. Rebus. in praxi tit. de dispensatione ad plura, a nu. 30. & in repert. d. d. §. qui vero, circa 5. art. Abbas, de pluralitate beneficior. Gambarus de offic. legati, libro 5. tit. an legatus possit plura beneficia vni conferre, a nu. 98. Duaren. de beneficij. libro 8. cap. 4. Gregorius Lopez in l. 3. tit. 16. par. 1. gloss. vlt. & Hoieda 2. par. cap. vltim. a. n. 16. & alij teneant, Episcopum & Legatum de iure posse dispensare, quando dispensatio fieret principaliter propter necessitatem, seu vtilitatem Ecclesiae, & non ob vtilitatem personae, propter prerogatiuum meritorum.

Nec obstat, quod t. Episcopi possunt dispensare contra ius canonicum, etiam Concilij, ex magna causa necessitatis, seu vtilitatis, Rot. decis. de iure patron. in nouis, Abbas in d. c. an si clerici, §. de adulter. num. 9. post Ioan. de Lignano, ibi, Roman. cons. 325. n. 7. & 8. vbi Horat. Mandos. litera C. & singul. 486. Felin. in cap. 1. de constitut. nu. 49. & in cap. 1. de sponsal. sub n. 5. Millis vers. dispensare potest Episcopus contra concilium, Gambarus de officio legati lib. 10. a nu. 400. Tiraq. de pœnis in pr. ofat. n. 31. Duennas reg. 248. nu. 2. Hoieda, qui plures refert d. c. vltim. numero. 22. Ioan. Gutierrez canonic. quest. libro 1. cap. 23. nu. 18. Syluest. verb. dispensatio num. 15. & Thom. Sanchez, qui plures etiam refert, de matrimon. libro 2. disputat. 40. nu. 3. & lib. 7. disputat. 7. nu. 6. & libro 8. disputat. 5. numero 1. nam t. id procedit, quando superior consuli non potest, Felin. in dict. cap. 1. de constitut. n. 50. Decius in dict. §. de adulter. num. 82. Rochus in cap. §. de consuetud. sect. 3. nu. 13. Bott. de Synodo 3. par. art. 1. nu. 50. Duennas ibi, & Hoieda nu. 23. & Ioann. Gutierrez Syluest. & Thom. Sanchez, & Armilla verb. dispensatio, nu. 19. At in proposito non videtur posse considerari periculum in dilatione ad consulendum superiorem: & conducit quod tradit in proposito, Less. de iur. & iur. libro 2. cap. 34. numero 150.

Vnde obiter infertur ad illam questionem, an Episcopus possit dispensare in impedimentis matrimonij dirimentibus, quando impedimentum est occultum, & ad Papam, vel alium habentem facultatem dispensandi non potest haberi recursus propter paupertatem, vel alia impedimenta, & in separatione esset magnum scandalum.

In t. qua Dd. communiter tenent partem affirmatiuam ex predicta doctrina, quod Episcopi possunt dispensare contra ius etiam Concilij ex causa necessitatis, quae hic concurret. Ita Angelus verb. dispensatio num. 5. Syluester dict. numero 15. Tabiena quest. 14. Margarita confess. eodem verb. & Armilla n. 19. Nauar. in Man. cap. 22. numero 85. & conf. 14 de consanguinit. & affinitat. Cuchus in institutionib. maiorib. libro 2. tit. 6. numero 310. Spino de testament. gloss. 15. numero 86. Anton. Gomez in explicatione Bullae cruciat. ad 10. clausulas numero 58. Zerola in praxi Episcopali 1. part. verb. dispensatio. §. 3. Bartholom. Ledesma in summa Sacramentorum, de matrimonio dub. 50. Man. Rodrig. in explicatione Bullae Cruciat. §. 13. numero 6. & in addition. numero 14. & in summa. 1. tom. cap. 234. numero 2. Candelabrum autem de matrimonio numero 248. Graffius libro 2. capitulo 81. numero 14. Vega in summa 1. par. capitulo 88. casu 1. Ludouic. Lopez instructor. conscient. 2. tom. par. 2. capitulo 59. Enriquez in summa libro 12. cap. 3. §. 2. & libro 13.

EE 3

cap. 14. §. 3. Valentia 4. tom. super 3. part. disp. 10. quest. 5. punto 5. Toletus in summa lib. 7. cap. 18. Azor 2. part. lib. 3. cap. 51. quest. 1. Rebellus de obligat. iust. 2. par. libro 3. quest. 5. numero 20. & nouissime Thomas Sanchez dist. libro 2. disputat. 40. & d. libro 8. disput. 5. numer. 1. & disput. 6. n. 20. & 24. & Theologi moderni Hispaniæ communiter: & ita praticari aiunt Manuel Rodriguez supra, & Enriquez dist. §. 2. in glossa littera K.

343 Contrariam tamen sententiam tenent Sot. de iust. & iur. lib. 1. q. 7. art. 3. & in 4. dist. 37. q. 1. art. 2. Corduba lib. 1. quest. 9. n. & in summa q. 45. 2. punto prima opinionis, Veracr. in spec. coniug. 3. par. art. 18. ad si. Bart. Medina 1. 2. q. 97. ar. 4. & P. Ledesma de matrim. q. 56. art. 5. dub. 1. & in summa de matrim. cap. 27. 1. difficult. quam etiam communem, & praticari in ecclesia dicit Corduba d. quest. 11.

344 Quæ sententia probatur, quia Episcopus non potest dispensare in lege Papæ, vel Concilij, qualis est ista, nisi id ei specialiter concedatur, vt notant Dd. in d. §. de adulter. Suarez 5. tom. de censuris, disput. 6. sect. 4. n. 7. & disput. 7. sect. 4. a num. 1. ad 6. & disputat. 29. sect. 1. n. 21. & disput. 41. sect. 2. num. 3. & in proposito Couarr. in 4. 2. part. cap. 6. §. 10. n. 11. quod tamen nulli ei conceditur in hoc casu: & est declaratio S. Congreg. Concilij super cap. 5. sess. 24. de reformat. matrim. quæ sic ait: Episcopus auctoritate ordinaria non habet facultatem in gradibus affinitatis, seu consanguinitatis à iure prohibitis, contrahentes matrimonia dispensandi.

345 Et idem est in legato, seu nuncio, nisi ubi habeat specialem facultatem, Sanchez de matrim. d. lib. 8. disp. 6. n. 15.

346 Et procedit ista sententia, non solum quando mala fide contractum est matrimonium, quo casu ipsi contrahentes se sua culpa in illam necessitatem & periculum iniecerunt, & ideo sibi imputent, sed etiam quando bona fide, & in facie Ecclesiæ, ignorando impedimentum, ex dicta ratione: quamuis tunc primam sententiam dicant esse piam & probabilem, Sotus dist. art. 2. Corduba, Veracruz, & P. Ledesma supra, & eam admittit Gabr. Vazquez 1. 2. tom. 2. disputat. 178. n. decimo sexto, nisi Pontifex consuli possit per Episcopum, &c. qui male allegat Sotum dist. art. 3.

347 Nec obstat ratio primæ sententiæ: nam illa doctrina, quod Episcopi possint dispensare etiam contra ius Concilij ex magna causa necessitatis, quando superior consuli non potest, intelligitur ex magna causa necessitatis, non particularis, seu priuatæ, sed publicæ, & communis, sed Ecclesiæ, vt patet ex citatis numero 338 & seq. tunc enim ratio boni communis id exposcit: nec de necessitate particulari & priuata est habenda ratio, cum lex in communi feratur, &c.

348 Et quod intelligenda sit de necessitate publica, constat. nam Dd. eodem modo loquuntur de magna causa utilitatis, quæ necessario in proposito intelligenda est de utilitate publica, & non priuata, imo expresse Dd. citati d. nu. 338. id negant de utilitate personæ.

349 Et si intelligeretur de necessitate particulari, posset aliquando Episcopus dispensare in prædictis impedimentis, etiam ante contractum matrimonium, nam etiam tunc posset aliquando occurrere tali necessitati, & tamen tunc nullus scriptor id admittit præter Thomam Sanchez supra n. 7. quamuis sciam Nuncium Hispaniæ semel dispensasse ante contra-

ctum matrimonium in impedimento primi gradus affinitatis ex copula fornicaria, de consilio aliquorum Theologorum.

Et similiter posset etiam aliquando dispensare, licet impedimentum esset publicum, nam etiam tunc posset occurrere talis necessitas, & tamen tunc nullus author id concedit, sed omnes loquuntur quando impedimentum est occultum, &c. quamuis etiam tunc posset Episcopus dispensare in facti contingencia, quando etiam matrimonium erat iam separatim, consulerint aliqui Theologi huius ciuitatis, & de facto dispensasse audiverim: iam enim moris est Theologis Hispanis huius temporis, omne facere probabile, nouas inuentando opiniones, adeo vt nihil fere sit, quod ab eis non probetur: vnde veritas, & doctrina solida & antiqua, magnam iacturam fecerunt.

Nec obstat alia ratio primæ sententiæ, nempe, quod tunc propter epicheiam videatur Papa dare facultatem dispensandi Episcopis, aut eam tollat sibi nõ referuare, non enim vult iniicere laqueos peccatorum, & animas in huiusmodi laqueis manere: quia pro responsione aduertendum est, quod Episcopus non posset dispensare in lege Papæ, vel Concilij, provenire ex natura rei, quia Episcopus est inferior, & inferior non habet potestatem in superiore, nec in eius legem, cap. inferior, 21. distinct. c. cum inferior, de maior. & obediens. Clemens ne Romani, in princip. de elect. & non ex eo, quod Papa sibi referuet potestatem dispensandi, & eam Episcopis, Suarez d. 5. tom. disputat. 7. sect. 4. num. 4. & disput. 41. sect. n. num. 3. sequitur Thom. Sanchez lib. 7. disput. 7. numero 6. & lib. 8. disp. 2. numero 12. & disp. 6. num. 14. quamuis contrarium videretur dicere in d. lib. 2. disp. 40. n. 3. in ratione, dicens istam reservationem in casu tantæ necessitatis intelligendam non esse, epicheia autem est moderatio legis deficientis propter vniuersalem, & temperat illius rigorem in casibus specialibus, & extraordinariis, non vero dat potestatem, aut iurisdictionem alias non habenti, quamuis posset moderari legem papæ, sibi referuantis id, quod alias poterat Episcopus, auferendo illi potestatem, alias competentem.

Vnde cum Episcopus possit dispensare in omni voto, nisi Papa sibi specialiter referuasset, posset Episcopus in casu magnæ necessitatis, cum ad Papam non posset haberi recursus, dispensare in voto referuato, puta castitatis, vt dicunt Syluest. Armill. Cuchus, & alij supra, & Petr. Ledesma in summa 2. part. tract. 10. capitulo 8. 3. p. dicto 4. & Thom. Sanchez plures citans libro 8. disput. 9. numero 22. Acor supra, & 1. p. libro 11. capitulo 19. questio. 8. Suar. de relig. 2. tom. tract. 6. libro 6. capitulo 26. a numero 9. quia quod Episcopus in illo nequeat dispensare, provenit ex reservatione Papæ, & non ex natura rei: vnde epicheia potest moderari legem, per quam fit illa reservatio, vt non intelligatur in casu tantæ necessitatis.

Et quod epicheia non det potestatem & iurisdictionem alias non habenti ex natura rei, etiam in casu magnæ necessitatis priuatæ, patet exemplo excommunicationis, à qua non potest quis absolui etiam in casu extremæ necessitatis, vt in articulo mortis, ab eo qui non est sacerdos: neque à simplici sacerdote posset, nisi ius id specialiter concessisset: & exemplo matrimonij, quod non potest contrahi coram non parcho, etiam in casu magnæ necessitatis, & mortis periculi. Accedit, quod vt inquit Gabr. Vazquez

Vazquez 1. 2. tom. 2. disp. 176. numero. 3. epicheia non habet locum in iure naturali, quale est istud, quod inferior non dispenfet in lege superioris, quin in eo non cadit emendatio, sicut in lege humana. Quod si

354 replices, ius t illud naturale, quod inferior dispensare nequeat in lege superiori, interpretari vt non intelligatur in casu magnæ necessitatis. Respondeo id procedere, quando necessitas est publica, non privata, iuxta supradicta.

355 Vnde t etiam verior videtur opinio Cordubæ lib. 1. quæst. 9. cap. 12. 4. dicto. & Couar. in 4. 2. p. 6. 7. §. 2. num. 6. quod in impedimento affinitatis, superueniente matrimonio, non posset Episcopus dispensare ad petendum debitum, nisi forte ex cōsuetudine, quamuis Dd. communiter contra teneant, & etiam Soc. & Medin. supra. & Ioan. Gutier. à num. 15. Mar. Rodrig. n. 7. & Lud. Lop. supra. & 1. tom. c. 80. & 296. & Valen. etiam vbi sup. de quo late Tho. Sanchez d. lib. 3. 8. disp. 12.

356 Et quando t prima sententia admittenda esset (quæ tamen mihi absolute non placet) esset omnino accipienda, quando bona fide contractum esset matrimonium, vt voluit Barthol. Ledesin. Man. Rodr. & Vega supra. & etiam Zerola, qui vult, quod matrimonium sit contractum ignoranter quoad impedimentum, & sit consummatum: & regulariter Reuel. quamuis Angel. Sylu. Tabiena, Margarita, Armilla, Nauar. Cuch. Spino, Ant. Gom. Candel. aur. Graf. & Valent. & Tolet. supra, bonæ fidei non meminerint, & Enriquez dict. §. 2. in gl. litera K. & litera O. videatur eam non requirere.

357 Et t requireretur bona fides, non solum ex parte vnus, sed vtriusque, ita quod ambo contrahentes probabiliter impedimentum ignorassent, & in contrahendo solemnitates requisitas seruassent, vt recte inquit Lud. Lop. dict. cap. 59. ex decreto Concilij. sess. 24. de reform. matrim. cap. 5. dicente, quod si quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contraxerit, aut solemnitatibus requisitis neglectis separetur, & spe dispensationis consequenda careat: quamuis t Thom. Sanchez supra num. 4. teneat sufficere bonam fidem vnus, licet alter mala fide contraxerit, non obstante Concilio, quia Tridentinum, inquit, vocat hanc pœnam, ibi, *Eisdem subiiciatur pœna*, non autem æquum est puniri innocentem, ob alterius delictum, vt tenet P. Ioseph. de Acoſta lib. 6. de conuersione Indorum c. 22. & quidam viri docti neoterici.

358 Sed respondeo, dicta t verba Concilij in vno sic contrahente verificari, cum dicat, *Si quis, &c.* & ob delictum & pœnam vnus, alterum non pœnam, sed damnum in consequentiam sustinere, quod iniquum non est.

359 Nec admitto, vt obiter dicam, sententiam P. Gabr. Vazq. 1. 2. disp. 62. c. 4. præcipue docentis, posse nos operari contra nostram opinionem, & sequi opinionem contrariam, quam viri docti sequuntur, & communiter existimatur non continere errorem, sed adhuc probabilitatem habere atque adeo non esse antiquatam, quamuis ex propriis, & intrinsecis principiis, fundamentis & rationibus illa nobis non probetur, sed nostram opinionem veram existimemus, & contrariam falsam, quia per extrinseca principia, nempe auctoritatem Dd. qui contrariam sequuntur, possumus iudicare illam esse probabilem, & sic secundum eam operari, tenta adhuc propria opinione, & assensu illius per propria, & intrinseca

principia, fundamenta, & rationes: quam sententiam tenet etiam Azor part. lib. 2. c. 17. 7. quæst. & Sairus in claus. regia, lib. 1. cap. 6. hanc inquam sententiam non admitto.

Nam quamuis t possit sequi opinio probabilis relicta probabiliori, vt contra Syluest. verb. opinio §. 2. ad si. Caiet. eod. verb. Corradu, tract. 7. de contrahib. quæst. vlt. Adrianum quodlibet. 2. 3. part. Sotum lib. 3. de iustit. & iur. §. 6. artic. 5. ad 4. Nauar. cap. 27. numero 286. & Cordubam lib. 2. quæst. 9. 3. Ant. Perez certamine 10. Scholast. num. 55. tenent Armilla verb. opinio, Barthol. Medina 1. 2. quæst. 19. artic. 6. Aragon 2. 2. quæst. 63. artic. 4. & ibi Salon. 2. controuersia, Bannes ead. 2. 2. quæst. 10. artic. 1. Valentia. 3. tom. disp. 5. quæst. 7. pun. 4. & Ludou. Lop. instruct. conscient. 1. tom. capit. 120. & 287. Sairus de censur. lib. 155. numero 4. & 8. & P. Nauar. de restitutio. lib. 3. c. 1. n. 237. Sairus 1. 2. tract. 8. disp. unica sect. 6. (qui tamen tenet tutiorem partem sequendam, si fieri potest absque notabili detrimento) Suarez tom. 5. de pœnis, disp. 22. sect. 9. n. 6. & 5. tom. de cens. disp. 40. sect. 5. n. 6. Thom. Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 41. num. 30. lib. 3. disp. 20. n. 4. & li. 8. disp. 6. n. 18. & nouissime Lorca. 1. 2. disp. 39. de actibus humanis (qui etiam tenet prædictam sententiam, Gabr. Vazq. disp. 41.) & recentiores communiter.

Quod t etiam procedit in iudice, qui potest iudicare secundum opinionem probabilem relicta probabili, non ex parte facti, sed iuris secundum prædictos, excepto Bannez, dict. quæst. 63. artic. 4. & Gabr. Vazquez disp. 64. capit. 2. & Valent. supra, qui non solum in iudice, sed in qualibet materia iustitiæ, quando agitur de præiudicio tertij tenet contrarium.

Tamen t ea opinio probabilis, quam asserunt viri sapientes confirmant optima argumenta, quæ sequi nihil improbabile est, vt diffinit Arist. 1. topicor. cap. 1. & 1. ethicorum cap. 4. & tradunt Medina, Aragon, & Salon supra & Anto. Perez supra num. 48. ait non omnem opinionem posse dici probabilem, sed illam dumtaxat quæ fulcitur, atque firmatur rationibus bonis, & auctoribus autoritate dignis, &c. Itaque vt opinio probabilis sit, non satis est quod eam asserant viri sapientes, sed etiam opus est, quod eam confirmet optima argumenta, &c. Et vt etiam dicunt Medina, & Aragon ibidem, opinio probabilis, non solum debet esse cōformis existimationi virorum prudentum, & sapientum, sed etiam rectæ rationi.

Et vt t possit quis sequi opinionem probabilem, debet eam iudicare veram, etsi non veriore, vt dicit Salon, & Valentia supra, & Ludou. Lopez d. cap. 287. & alij. Quod apertius tenet idem Salon supra, quæst. 5. artic. 4. dicens, quod quando varæ sunt Dd. opiniones in his, quæ pertinent ad mores, & conscientiam, & vtraque opinio habet authores grauissimos, vtraque est probabilis illi, qui non valet quæ verior sit, & vim argumentorum expendere: qui vero valet attingere, quæ illarum verior sit, ita vt vnani iudicet veram, & alias falsas, debet agere iuxta illam, quam iudicat veram, quia aliter ageret contra conscientiam, & ita tenet etiam Valentia supra, & communiter Thomistæ.

Nec verum t est, quod dicunt Gabr. Vazquez, 361 & Azor supra repugnare ex propriis principiis, & rationibus haberi assensum vtriusque partis, & opinionis contrariæ, duo enim assensus contrarij de eadem re in eodem esse non possunt, nam quamuis verum sit quod duo assensus contrarij certi, & eui-

dētes de eadem re esse non possint, & quod ex propriis principiis, & rationibus veris in se, & à parte rei, non possit haberi assensus circa opposita, tamen ex propriis principiis, & rationibus probabiliter veris bene potest haberi assensus circa opposita vti probabiliter vera, quia bene pōt quis probabiliter assēti vni opinioni ex aliquibus rationibus & principiis, quæ videntur probabilia, & alteri contrariæ etiam probabiliter, aut probabilior, ex aliis rationibus, fundamentis, & principiis quæ videntur etiam probabilia, aut etiam probabiliora, & bene potest quis vtramque opinionem iudicare probabiliter veram, qui tamen bene scit à parte rei vnam tantum, cum sibi contradicant esse veram, & aliam falsam, & sic non potest habere iudicium de veritate, & falsitate rei, scilicet, quod res ipsa sit, & non sit vera vel falsa, vt recte Saloñ supra d. 2. controuersia 4. conclus. vers. observandum quoque, Ant. Perez supra nu. 39. & 41. & tenet etiam Salas d. sect. 6. in princ. & Lorca d. disp. 39. n. 1.

365 Sententia tamen Gabriel. Vazquez & Açor, solum videtur vera in subdito, qui superiori præcipienti iuxta opinionem aliorum, quam ipse subditus putat falsam potest & debet contra propriam opinionem obedire formando conscientiam, quod id sibi licet ratione obedientiæ debet, vt tenet Cord. lib. 3. quest. 9. quem sequuntur Gabr. Vazquez d. disp. 62. cap. 6. & Azor supra quest. 9. licet diuersa ratione, nempe sumpta à sua opinione, de qua supra, & Salas sect. 8. à nu. 75.

367 Et aduerte tamen quod nuntio Hispaniæ solet dari facultas super quocumque impedimento publicæ honestatis iustitiae, vbi solum sponsalia intercesserint, vt matrimonium inter se contrahere, & in facie Ecclesiæ solemnizare, ac postquam contractum fuerit in eo remanere, ac pariter cum illis, qui huiusmodi impedimentis non obstantibus illud alias tamen rite iamiam contraxerint, etiam si carnali copula consummauerint, & prolem exinde suscepint, ipsos ab incestus reatu, ac etiam à synodali censuris absoluenti, vt matrimonium denuo inter se, dummodo propter hoc mulieres raptæ non sint, contrahere & vt præfertur solemnizare, ac pariter in eo remanere libere, & licite valeant dispensandi, prolemque exinde susceptam, & suscipiendam legitimam decernendi, atque nuntiandi, vt his verbis habetur in facultatibus D. Cæsaris Speciani Nuntij Sixti V.

368 Ac commissario tamen Cruciatæ conceditur facultas nullis datis literis seu per confessores laceratis cum his, qui primo & secundo affinitatis ex fornicatione contractæ gradibus coniuncti matrimonium contraxerunt, dummodo si post Concilium Tridentinum illius formam seruauerint, ac impedimenta huiusmodi penitus occulta sint, & alter contrahentium tempore contracti matrimonij impedimenti ignarus extiterit, vt altero ita, vt prædicatur, impedimentum ignorante de nullitate prioris consensus prius certificato, tacitoque, si videbitur ad euitanda scandala causa nullitatis matrimonium inter se, etiam secrete de nouo contrahere possint in foro conscientiae duntaxat, si ad euitanda grauius scandala dispensandum iudicauerit, dispensare, prolemque susceptam, & suscipiendam exinde legitimam decernere, nec non etiam in superueniente simili affinitatis impedimento, similiter dispensare, vt debitum petere possint, vt his verbis habetur in sumario Latino, explicat Manuel Rodriguez, in dict. explicatione

bullæ. §. 13. à n. 6. & in addno. à n. 13. Tho. Sanchez d. lib. 8. disp. 6. à n. 23.

Circa alia vero beneficia Episcopus seu legatus potest dispensare, vt quis habeat plura beneficia, etiam residentiam requirētia, quæ non sint curata, aut dignitates, personatus, vel officia, vel duo vniformia sub eodem tecto, vel duæ præbendæ diuersarum Ecclesiarum, quarum quælibet per se sufficiat, secundum Abbatem, in d. cap. cum iam dudum, num. 9. & in repetit. d. §. qui vero, num. 41. & 42. Staphil. 2. forma expectat. numero 4. & 5. & Seluam d. 4. par. quæ 7. casu ultim. & Gambardum, d. lib. 5. tit. an legatus possit plura beneficia vni conferre à num. 231. & 238. qui ita explicant c. sanctorum 70. distinct. Rebus. d. tit. de dispensatione ad plura, num. 29. & in repetit. d. §. qui vero, vbi supra. Ioan. Quintinum, supra nu. 112. & seq. Hoiedam d. 2. part. cap. ultim. nu. 13. & 14. & Granatium ad Simonetam d. quæst. 50. de reservat. verb. incompatibilia.

Qui tamen tamen in requirentibus residentiam ait non nisi Papam posse dispensare, quod etiam ait Rebus. tit. de dispensatione ratione atatis, verb. in cathedralibus, ver. in super, quod est verius ex d. c. sanctorum 70. distinct. quod ad omnia beneficia pertinet, & non solum ad præbendas Ecclesiarum Cathedralium seu collegiatarum, vt contra Doct. recte explicat Quintanaduennas, d. lib. 4. ex nu. 23. ad 44. qui est videndus.

Et est hodie tamen certum ex S. Concilio Trident. d. capit. 17. sessio. 24. de reform. ibi: Dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, contra quod Episcopus seu legatus dispensare non potest, ex gloss. per tex. ibi in cap. dilectus 1. verb. cum se facul. as, de præb. communiter approbata, vt per Nuar. de oration. capit. 11. num. 24. Felin. in d. c. n. de constitution. num. 49. & in d. cap. 1. de sponsal. num. 5. & in dict. cap. at si clericus, §. de adulteris. n. 5. & ibi Decius numero 37. Probus ad Monach. in cap. fin. de consuetudin. in 6. numero 21. & 22. Duennas regul. 249. & in terminis Zerola in praxi Episcopali, verb. benef. §. 7. concl. 7. & 8. principali ad fin. & Zechus de republica ecclesiast. capit. de beneficiis, numero 4. vers. notandum 3. & Acor 1. par. lib. 3. cap. 8. quæst. 6. cap. 9. §. 3. & 6. c. 10. §. 4. cap. 11. §. 23. & c. 50. §. 6. qui tamen ex eo etiam dicunt non posse dispensare, vt quis habeat duo beneficia simplicia sufficientia contra d. decretum, & Quintanaduennas d. lib. 4. numero 131. Villar del patronado de Calatayud. 4. par. in princip. numero 9. & Lessius d. lib. 2. cap. 34. num. 146. Açor etiam d. lib. 2. capit. 7. §. 4. & lib. 6. c. 2. §. 6. & patet ex declarationibus supra adductis num. 310. & ex adducta infra numer. 377. Et tamen est alia declaratio supra d. c. 17. in vna Hieracen. quæ sic ait: Dispensatus legitime sine dubio canonice, & parochialem retinere potest, sciendum tamen est ordinarium super hoc dispensandi facultatem habere. c. 4. Et vide declarationem §. supra adductam, n. 84.

Sed offert tamen se difficultas an hodie stante Concilio possit Episcopus, & consequenter nuntius seu legatus dispensare ad duo beneficia difformia sub eodem tecto, sicut antea poterat ex communi, de qua supra n. 231.

Et videbatur tamen dicendum, quod non, ex sessio. 7. de reform. vbi Concilium videtur absolute prohibere retentionem beneficiorum quomodolibet incompatibilium, & in terminis ita videtur colligi ex declarationibus supra adductis n. 243.

Nilominus tamen contrarium est verius, nam ista

ist^a facultas non apparet sublata per Concilium, nec obest decretum d. c. 4. nam ibi Concilium solum inducit vacationem beneficiorum quomodolibet incompatibilium, quæ contra formam sacrorum canonum quis recipere, ac simul retinere præsumperit, unde non prohibet retentionem beneficiorum, alias incompatibilium in casu à iure permisso, & sic ubi Episcopus posset de iure dispensare, &c. & nuntius quotidie dat similes dispensationes.

377 Et ita alias clare censuit S. Congr. vt in seq. declaratione super d. cap. 17. Congregatio Concilij censuit Episcopum ex causa posse dispensare, vt quis possit obtinere duo beneficia disformia sub eodem titulo, dummodo quodlibet per se non sit sufficiens ad sustentationem & prouisi, & tenuit Rota in illa Telefina beneficij 1994. supra relata n. 232.

378 Et an t^o obtinens plura beneficia ex dispensatione Papæ, sine causa tamen rationabili, sit tutus in foro conscientie, vltra Abb. in repetit. d. c. extrinsecus, §. qui vero, de preben. numero 43. & ibi Rebuff. circa 6. & vltim. argum. Abbatis, Gambarum, lib. 5. tit. an legatus possit plura beneficia vni conferre, à numero 84. Hodedam d. cap. vltim. 2. p. numero 38. Nauarr. supra & conf. 1. de consuet. a. num. 37. Sotum, Aragon, & Salon supra. vide Caietanum in summ. verb. beneficium, Armillam eod. verb. num. 43. Cordubam, lib. 1. quest. 9. 20. Angles de restitut. quest. de restitut. faciendi propter negligent. Ecclesiasticor. art. 1. 2. difficult. dub. 3. Lud. Lopez instr. conscientie 1. tom. cap. 252. & seq. Manuel Rodrig. in summ. 1. tom. cap. 31. num. 7. & 8. Vegam 1. par. cap. 36. casu 30. Toletum lib. 5. c. 81. Corradum in respons. casuum conscientie, quest. 35. in additione Pet. Ledesm. in summ. 2. par. tract. 7. cap. 1. circa 9. conclusionem, & 11. & Didac. Perez ad Villad. de irregul. c. 1. n. 13. Lessium d. lib. 2. c. 34. num. 151. & seq. Açorem 2. par. libro 6. cap. 12. quest. 7. 8. & 11. & libro 5. cap. 3. quest. 2.

379 Tandem t^o aduertendum est regulam de triennali possessore non suffragari contra decreta Concilij, d. c. 4. sessio. 7. & d. cap. 17. sess. 24. de reformatione, vt censuit S. Congr. Concilij. his verbis: An præsumpta dispensatio, in qua fundatur regula de triennali, habeat locum contra decreta Concilij, cap. 4. sess. 7. cap. 17. sess. 24. & cap. 15. sess. 25. de reformatione ita vt possidentes beneficia contra dispositionem dictorum decretorum, ex tali præsumpta dispensatione suam possessionem tueri valeant, sanctissimus dominus noster, ex sententia Congregationis respondit non habere locum contra citata concilij Trident. decreta à Cardin. Carrafa. Et est alia declaratio S. Congregationis, & decisi. Rotæ in causa Calagurritana canonicatum supra adducta 7. par. c. 3. n. 83. & 88.

380 De quo t^o vide tradita per Sarnen. reg. de triennali, q. 10. Menoc. de præsump. lib. 3. præsump. 133. à nu. 72. & Flores q. 23. ex n. 51.

381 Et nouissime t^o posthæc vidi aliam declarationem S. Congregationis Concilij adductam per Ioã. Vuamefium conf. 233. in addition. his verbis: An duo canonicatus de iure in vim S. Concilij Tridentini Decretorum sint incompatibiles, Congregatio respondit esse incompatibiles. An per assecutionem secundi canonicatus ipso iure vacet primus, Congregatio censuit post adeptam pacificam possessionem secundi primum ipso iure vacare. An is qui duos canonicatus simul absque dispensatione Apostolica per triennium, & vltra detinet, vtroque ipso iure excidat in vim d. Decretorum Concilij Tridentini. Congregatio iudicauit, si duos huiusmodi

canonicatus simul retinere perrexerit, vtroque esse ipso iure priuatum ex Decreto Concilij Tridentini. An vtriusque canonicatus possessionem tueri, & defendere valeat possessor, ex reg. de triennali, Congregatio respondit non posse.

CAP. VI.

De vacatione ob promotionem ad Episcopatum.

SUMMARIA.

Beneficia promoti in Episcopum vacant sine controuersia, n. 1. vacanteque omnia beneficia, n. 2. Etiam simplicia, n. 3. Ac etiam pensiones n. 4.

Quando illa vacare censentur, controuersia est, & resoluitur de iure non vacare, nisi post adeptam possessionem pacificam, & consecrationem, seu huius loco lapsum trimestris ad consecrationem dati, nu. 5. In curia tamen beneficia electi in Episcopum in curia consecrati, statim conferuntur etiam ante adeptam possessionem secundum glossam, & alios, n. 6. Alij vero dicunt, quod de stylo & consuetudine curie beneficia promoti statim vacant per promotionem statimque, vt vacantia per Papam conferuntur, nu. 7. Declarando tamen, quod licet statim conferantur, tamen collatio non debeat habere effectum, & beneficia verè, & effectualiter vacare non censentur, nisi saltem adeptam possessionem, vel per eum stante secundum Abb. & alios, n. 8.

Rota tamen, & alij interpretantur istud de stylo curie procedere, quando in promotione Papa decreuit beneficia vacare, alias statim iuris communis dispositioni, & ab eo regulari stylo curie, n. 9. Et tunc non intrabit d. declaratio Abbatis, sed decernente Papa beneficia statim vacare vacabunt verè, & effectualiter statim, & prouisi de eis poterit possessionem capere, etiam ante adeptam à promotore possessionem Episcopatus, quamuis si non posset, postea eam capere posset, & redire ad sua beneficia, etiam sine noua collatione, n. 10.

An promotus intra triennium spatium datum à iure ad faciendum se consecrari, debeat etiam possessionem Episcopatus adipisci, & alias non docto de impedimento dicantur vacare beneficia, à numero 11. Resoluitur ad capiendam possessionem, non esse assignatum d. tempus, & solum spectabitur, an eam sit adeptus, vel per eum steterit, & num. 13. ponitur dec. Rota.

An si cum promotus esset dispensatum, quod non teneretur consecrari intra annum durante tempore talis dispensationis, beneficia vacent, resoluitur non vacare, etiam si dispensatio esset ad instantiam paritis contra aliquos, n. 14. & 15. Et idem in prorogatione temporis dari ad se consecrandum, quia in effectu idem est, & eadem ratio, n. 16.

An si electus administrasset de facto, ante confirmationem vacent beneficia priora à numero 17. Referunt sententia Abb. & Decij, & resoluitur vacare, quando ille est etiam consecratus, licet illicite & iniuste, modo consecratio sit alias valida, & in forma Ecclesiæ.